

Komunální pruty

Éra „Rozvinutého socialismu“. Otec se synem se přestěhují do „komunálky“ a to se silně odrazí na metodách domácí výchovy.

*Napsal Sergej pro Remennuju pedagogiku <http://club.bsp-txt.org>
Pro Spankboye přeložil Milan Spank*

Do toho bytu jsme se přestěhovali koncem sedmdesátých let. My-to znamená já a můj otec, inženýr jednoho zbrojařského závodu. Pochtivě řečeno, bytem šly dva malé uzamykatelné pokojíky v ohromné „komunálce“ –bývalé apartmány nějakého předrevolučního hraběte či kupce- nazvat jen obtížně. Ale společenské soužití se ukázalo být velkolepé.

„A co by jste chtěli?“ prohlásila tlustá, silně se potící ženština na úřadě, kam jsme s tátou šli „skandalizovat“ situaci, kdy jsme namísto dvoupokojového bytu v novém domě dostali do rukou dekret na tuto barabiznu. „Jste jenom dva a na takovou metráž to nestačí...“ Odporovat nebylo čím. Úřednice řekla holou pravdu: mámu jsme neměli. Máma zemřela před dvěma roky na srdeční slabost. Krasavice a sportovkyně, zbožňující lyže nás každou neděli vedla do přírody se jednou silně nachladila a do roka zemřela. Lékaři konstatovali že obyčejná angína dala srdci příliš zabrat.

„Nu co, synu,“ pohladil mne táta dlaní po vlasech, když jsme opustili úřad a stáli na ulici. „Tak budeme bydlet v komunálce a uvidíme. Naše dva pokoje byly původně jedním velkým, rozděleným tenkou stěnou- důsledek to bytové krize, ničící –slovy Bulgakova- Moskvy ještě třicet let poté. Ta stěna byla obyčejná z prken namalovaná vápnem, prostě nazývat něco takového pokoji bylo jednoznačně hloupost.

Poprvé v životě jsem ale měl vlastní koutek. Pravda, vyjít na chodbu bylo možné pouze přes tátův pokoj, ale co na tom. Pro mne právě třináctiletého kluka najednou bylo kde se skrýt s oblíbenou knížkou, zasnít se, i nějaký ten hřích utajit... Pubertální věk, však to znáte...

Za sousedy jsme měli dvě rodiny s dětmi přibližně mého věku – plus minus dva tři roky. Jejich otcové pracovali ve stejné továrně jako táta, i když ne jako inženýři, ale obyčejní dělníci. Jeden byl zámečnickem, druhý soustružník. S tátou se blížeji neznali, ale uznávali jej v práci jako gramotného a neškodícího a tak jej také přijali- bez velkého nadšení, ale taky bez

problémů. Podobné to bylo s jejich ženami, jedna prodávala v obchodním domě, druhá v továrně jako třídička.

Stejně to bylo s dětmi – čtyřmi kluky od deseti do patnácti roků a jednou holkou mého věku, neskamáradili jsme se. Ne že by mne někdo dráždil a už vůbec ne bil, ale byl jsem pro ně čtenářem a tedy „málo komunikativní.“

Čtenářem ale neznamená že jsem byl šprt, popravdě řečeno na trojky jsem to stíhal jakž takž. Byl jsem příliš zasněný a samotářský.

Ale v některých předmětech – dějepisu, literatuře, zeměpisu, tedy humanitních, byly mé známky více než dobré. Jenže problém spočíval v tom, že podobná „individua“ se v tehdejším Sovětském Svazu, „sedmimílovými kroky krácejícímu ke komunismu“, nijak neoceňovala a z veškeré inteligence se cenila jen ta technická, například jako můj otec.

„Co z tebe bude, Dimko?“ zasmušile kroutil hlavou táta nad mou žakovskou, ve které známky vyjadřovaly mou zálibu v jednotlivých předmětech.

„Po škole bys měl jít na střední, a u tebe- jen se podívej- samé dvojky a trojky- algebra, fyzika, chemie. Propadneš, pak se buď zahrabeš v armádě a nebo budeš v továrně dřít do penze.“

„Ale v dějepise...“

„Komu je potřebný ten tvůj dějepis? To chceš dělat za osmdesát rublů výplaty?“

Táta měl jako vždy pravdu. Historikové se tehdejšímu státu, kde se historie řídila dle stranických nařízení, prostě nehodili, prostě je nepotřebovali. Stejně jako filology, genetiky, ekonomy...

Jindy se ale táta vytočil (obzvláště na konci měsíce, kdy továrna jako vždy honila plán) a od slovních ponaučení přecházel k praktikám Ušinského a Makarenka, jiné to formě pedagogiky. Zkráceně řečeno, on dlouze a bez podstatného úspěchu mne honil s bačkorou v ruce nebo s tenkým opaskem se snahou mne přetáhnout po zadku, který jsme já ale virtuózně chránil. Tak se nakonec vždy celá exekuce měnila v tělocvik a když mne táta konečně zahnal do kouta či svalil na pohovku, nezbývaly mu už síly na víc než dva -tři pleskance po mé v trenýrkách vyšpulené zadnici.

Jinak, což na situaci je komické, že výprasky ve mne vzbuzovaly zájem, ne-li mne přímo přitahovaly již od dětských let. Kolikrát mne, ještě předškoláka, potěšilo u srdce když někdo ze spolužáků s hraným hrdinstvím sděloval, jak dostal od táty či mámy za rozbité okno, rozervané kalhoty, bez dovolení sněžené jídlo a jiná provinění. Obzvláště zajímavé pak bylo říkat že „dávali na holou“ a „s takovým náprahem.“

Ve sto a jednom případě jsme si vybavoval výprask v detailech a to vždy sebe v roli trestaného. Kolikrát jsem si stáhl kalhoty a uléhal na břicho na pohovku (tak jsem si výprask představoval, i když ostatní vypravěče řezali tak že jim drželi hlavu mezi nohama a nebo je ohýbali přes koleno) a s přivřenými očima čekal na rány neexistujícího řemenu.

Zkoušel jsem se potrestat sám, ale bez velkého úspěchu- vytočit ruku s páskem tak abych se udeřil bolestivě se mi nedařilo a pleskání dlaní mi nepřipadalo jako dobrá náhražka. A tak si představte zvrhlíka: když se můj sen blížil k uskutečnění(s představou rozzlíbeného otce s řemenem v ruce), namísto abych stáhl kalhoty a lehl si, tak jsem s potupným pláčem a prosbami o milost od táty utíkal, když už mne trestat chtěl.

A nebyl tím i vinen on sám? Mohl mi přísně přikázat sundat kalhoty a lehnout si, namísto aby se nade mnou zlobil. Nevím, jestli bych poslechl, nevím, to jsou záhady psychologie.

Popsané honičky se odehrávaly i v našem novém bydlišti. Jedna opravdu pořádná byla, když jsem si nechal dát dvě dvojky v matematice a po jedné pak ještě v chemii, fyzice a geometrie. Neošidil jsem ani svou milovanou literaturu a nenaučil se básničku. Zejména tato dvojka tátu vytočila.

„Mně snad ranní mrtvice! Flákači! Darmožroute!“ řval táta, vytahujíc z kalhot pásek, nehledíc na sousedy za zdí, většinou jsme se snažili o tichý průběh nevynášeje „špinavé prádlo.“
„Kdyby to viděla máma!“

Řvát při bití bylo sice zakázané, ale mně to bylo nyní jedno.

„Tatínku! Ne...Promiň mi to! Já to víckrát neudělám!“

V nejlepším se ozvalo klepání na dveře...

S výpraskem jsme okamžitě přestali jeden na druhého pohlídli s úlekem jako děti přistižené při něčem a stydící se.

„Pssst!“ zašeptal táta a přiložil prst ke rtům. Otevřel dveře.

Soudě podle hlasu přišel strýček Volod'a, otec třech různě starých kluků. Řekl tátovi ať jde na chodbu a ten vyšel a zavřel za sebou dveře.

Utřel jsem si slzy a sople(byl jsem na pokraji hysterie, on mne řemen přece jen párkrát pěkně přetáhnul a pokradmu jsem se blížil ke dveřím a přiložil k nim ucho. Na rozdíl od naší přepážky ostatní zdi byly masivní a nepropouštěly zvuky, ty propouštěly jen dveře. Hovor trval nějakých patnáct minut a i když jsem napínal uši, zachytil jsem jen úryvky jednotlivých vět., které jsem ale nedokázal poskládat a nedávaly mi smysl.

„...trak v sobotu!“ zaslechl jsem nakonec, ale to se již dveře otevíraly. Skok, jaký jsem udělal by mi záviděla i antilopa, ale otec mne naštěstí z ničeho nepodezíval a zůstal mlčenlivý a zamyšlený. Výprask ale dál pochopitelně nepokračoval.

Ale zítra byla sobota....

Toto napsal chlapec který se vyhnul pokračování otcovského výprasku. Ale nadešla sobota...

Podle dosavadních zkušeností jsem považoval včerejší výprask dostatečným vykoupením „dvojkového vodopádu“ a tak jsem šel domů s lehkým srdcem, tím spíš že jsem báseň Ludmile Pavlovně pěkně zarecitoval, opravil si tak známku na čtyřku a v algebře jsem za výstup u tabule dostal pětku, čímž se mazaly obě dvojky. Předemnou bylo jeden a půl volného dne, takže život byl rázem světlý a radostný.

V dlouhé chodbě naší komunálky jsem se tváří v tvář setkal s Koljou, prostředním ze synů strýčka Volodi, mým vrstevníkem. Ten však namísto aby se se mnou radostně pozdravil jen sotva odpověděl a otočil hlavu na stranu.

Táta již byl doma a nečekaně vystrojený, tedy v šedém obleku a bílé košili s kravatou. „Co slavíme?“ zeptal jsem se vesele hned na prahu a hodil aktovku do kouta(pro mladší čtenáře co tuto dobu tolik neznají-nebyly tehdy žádné ruksaky kromě turistických, sportovní tašky na řemenu byly výsadou starších školáků a to také ne vždy, aktovky na záda zase byly pro prvňáčky a do éry kuffíků zvaných diplomatkami chybělo také pár let.

Pomyslel jsem si že se táta chystá na návštěvu, co jiného. Věděl jsem že se občas schází s „tetou Světou“ a tušil jsem i další, i když tehdy v SSSR „sexu nebylo“, ale to jsem odhadoval. Nebyl jsem už sedmiletý klouček, že...

K mému údivu, táta nezajímajíc se o mé úspěchy mi ani nenabídl oběd(byly čtyři odpoledne) jen povstal a poplácal mne po zádech:

„Tak půjdeme, synku...“ a vydal se na chodbu. Já jen pokrčil rameny jsem šel za ním a hádal jsem co se s mým tátou stalo.

„My budeme obědvat v kuchyni?“

V kuchyni jsme pouze snídali, obědvati a večeřeli jen zřídka, táta nechtěl před sousedky tahat kastrolky a pánve z naší místnosti a ukazovat své staromládenecké kuchařské umění.

„Akorát šváby krmíte, Genadiji Vasiljeviči!“

Ale obědem to v kuchyni nevonělo ani náhodou. Kuchyně byla velká místnost, daleko větší než naše dvě a co mne udivilo byl velký počet lidí, všechny tři rodiny pohromadě jsem si nikdy nepamatoval. Nyní zde byli všichni, kromě Nataši, dcerky strýčka Lešiny.

Zarazily mne ještě změny v interiéru. Obyčejně kuchyně nevypadala tak velká, tři stoly, dva sporáky, dvě ledničky a další krámy, ovšem dnes to bylo úplně jinak.

Stoly byly posunuty k jedné stěně, haraburdí vyneseno na chodbu a ve středu místnosti byla postavena široká, časem zčernalá lavice, normálně stojící u stěny za sousedskými stoly a zavalená špinavým nádobím. Nepodíval jsem se na ní hned, ale lavice sama si řekla o mou pozornost.

A ještě něco podstatného- dospělí a děti stáli na různých stranách, tvoříce dvě stejně početné skupiny. Dospělí se tvářili živě a spokojeně na rozdíl od kluků (jak jsem řekl, Nataša zde nebyla), ti zase se tvářili sklíčeně. „Dětství“ od Gorkého jsem tehdy ještě nečetl, takže mne scéna nerozrušila, ale jen trochu udivila.

„Co jste se tak vyparádil, Vasiliči?“ nespokojeně okomentoval strýček Volod'a, jako vždy oblečený do tepláků s vytahanými koleny a v starém zalátaném tričku. „Ať mi každý políbí...“

„Ale to jen tak...“ zadrmočil táta a postavil se ke stěně.

Já se chtěl postavit vedle něj, ale on mne nasměroval k ostatním klukům, takže jsem se musel zařadit vedle nejmladšího syny strýčka Volodi- Igora.

„Tak co,“ promasíroval si silné červené dlaně strýček Volod'a, podívajíc se na všechny s veselým pohledem. „Jsme tady všichni, takže můžeme začít dávat požehnání.“

Nikdo nic nenamítal a tak hromovým hlasem zahlásil:

„No tak, kluci, dáme se do toho, připravte se!“

„Všichni čtyři mí kamarádi unisono vzdechli a ...začali se svlékat za jízlivých pohledů dospělých. Uběhla minuta a v řadě vedle mne stáli čtyři nahatí kluci, rudých studem a dlaněmi zakrývajícími své „náradíčko“. Něco podobného jsem předtím viděl jen ve filmu „Buďte vítáni aneb nepovolaným vstup zakázán“

„Co to dělají-to se budou koupat či co?“ přemýšlel jsem, nijak zatím nespojujíc klukovskou nahatost s tmavou lavicí. „Koupat se přímo tady? A já také? Před tetou Ljubou a tetou Valjou? Nebo to bude nějaká zdravotní prohlídka?“

„A ten tvůj čeká na co, Vasiljiči?“ podivil se strýček Volod'a a s rámusem vytáhl zpod stolu kbelík s jakýmsi větvemi.

!

Pohlédl jsem na tátu a ten jen souhlasně kývl. Musel jsem se, červenaje se ještě víc než druzí kluci svlékat před zraky napůl známých dospělých. Když jsem svlékl úplně vše a odložil hromádku vedle druhých, zaujal jsem své místo v řadě a přikrýval si dlaněmi prokletý kolíček, který bůhvíproč začal být aktivní.

„Teď je to v pořádku,“ spokojeně kývl strýček Volod'a a určil pořadí: „No- Oležka, zaujmi místo!“

Jeho nejstarší syn odhodlaně vystoupil z řady a s hlavou sklopenou že mu vystoupily obratle, zaplácal bosými nohama o podlahu a pokorně ulehl tváří k zemi na lavici a natáhl ruce dopředu co mu délka lavice dovolila.

Teprve nyní mi došly souvislosti...

„A kde je řemen?“ honily se mi hlavou představy...

„Nebo že by dostal sandálem?“

Ale řemen se na scéně objevil.

Strýček Volod'a přistoupil ke klukovi ležícímu na břiše a pevně připoutal jeho zápěstík tmavé lavici. Poté uznale poplácal dlaní vypouklé bílé půlky, pokryté husí kůží, ukročil k zadní části lavice, chytil kluka za kotníky a napnul jeho hubené tělo jako strunu.

„No-tak jsi se dočkal,“ pomyslel jsem si a nevnímající vzrušení si uvědomil že mne donaha nenechali svléknout jen pro pohled na mé hubené tělo. Můj pohled byl přikován k zádům Olega, které se chvěly a k jeho jako na výstavě vystrčenému zadku.

Strýček Volod'a mezitím vyňal z vědra metličku ze tří dlouhých rovných prutů a protáhl jí skrze pěst, stírajíc vodu. Pohled na pruty mi nic moc neříkal, z knížek o starých časech jsem je považoval za něco podobného jako karabáč či důtky. Myslel jsem si, že strýček začne mrskat Olega po celém těle tak jak se mrská v parní lázni a až poté přejde k Jeho Veličenstvu Řemenu. Tři svázané pruty mi připadaly na výprask neseriózní, něco jako metla v lázních.

Teprve poté co se strýček Volod'a pořádně rozmáchl a přetáhl svištícími pruty staženou klukovskou zadnici, ten se zaškubal tak, že nebýt přivázan tak by sletěl na podlahu. Teprve nyní jsem pochopil...

„Ó-jééé!“ nevydržel kluk při třetím či čtvrtém šlehu.

„Drž, kozáku- budeš atamanem!“ pronesl otec a pokračoval v bití klukova zadku.

Každý nový šleh dělal další vystouplá a rudá jelita a rozvazoval klukovi jazyk:

Aú-aj-aj...“

Soused pracoval jako automat, pokrýváje pŭlky svého syny síti rudých jelit, dělených bílou mezerou a slévajících se v dva bolestivě pálící pruhy. Z prutů se o kraj lavice odlamovaly kousky, kluk už nevykřikoval, ale bez přestávky vyl přecházejíc do rychlého hovoru: „Jú-jau-jau! Nebudu-už-nikdy-dost- prosím tě –tati!“

A pruty jen zpívaly a zpívaly a s chutí dopadaly na jemnou klukovskou kůži. Zdálo se mi, jako by exekuce trvala nekonečně dlouho, ale to již strýček zahodil polámané o kraj lavice pruty a hlasitě si vydechl, druhý soused zatím uvolnil sevření klukových kotníků a odvázal mu ruce, ten se stále ještě škubal. Osvobozený Oleg se zvedl z lavice a poklekl před tátou:

„Děkuji za výchovu, tatínku,“ zamumlal a políbil pruty a po kolenou se odsunul klečel do kouta. Vida, jak to bylo zavedeno.

Uvolněné místo již zaujal další z kluků- syn strýčka Lešina Romka. Toho uvazoval a držel za kotníky strýček Volod'a a s pruty pracoval strýc Lešin. Baculatý Romka řval od prvního úderu a slzy a sople z něj tekly po celou dobu výprasku. Po něm šel na řadu další syn strýčka Volodi Kolja a když i on se přidal ke klukům v koutě...

„No co, Vasiljiči, dáte si také?“

Můj táta přikývl a odložil si sako.

„No oni mne snad budou řezat. Sekat pruty na té odporné lavici? Tak to né, uteču...“

Ovšem nohy namísto aby utíkaly přirostly k zemi a já jako omámený sledoval tátu, jak přistupuje k lavici a do rukou bere svazek prutů.

„Co stojíš, darebo?“ se obrátil na mne strýček Volod'a: „Hybaj si lehnout!“

A já namísto abych se pohnul a utíkal někam pryč jsem přistoupil k pranýřovému loži a ulehl na břicho, dávajíc si pozor aby ženy neviděly můj „kolík“. Natažená zápěstí byla pevně připoutána k lavici a kotníky chytily nějaké pevné dlaně.

„Připraven?“ zeptal se nad mým tělem táta a já jen kývl hlavou, slovo jsem nebyl schopen vydat. „A—a-a-a-a!“

„Čí je to hlas, to snad ani není můj, ani se mi nepodobá...“

„U-u-u-u-u-!!“

Z hlavy mi utekly všechny smysly, celé tělo se jakoby vypařilo a změnilo se v jednu jedinou velikou zadnici, hořící ohněm, kámen z parní lázně, na který se pleskalo a polévali jej vařící vodou. K smrti se mi chtěl zakrýt si sálající pŭlky dlaněmi a ochránit je před dopadajícími pruty, ovšem vedlo to jen k poznání že mám ruce pevně uvázané.

„To mu napoprvé stačí,“ zahromoval nade mnou známý hlas a namísto očekávaného šlehu zadek pocítil chlad. Něčí pevné ruce mne nadzvedly, zadýchaného, jako rosol oslabeného na nohy a postavily mne na kolena před nohy táty v šedých kalhotách. Oči pálily slzy když se mi před nosem objevily dolámané pruty.

„Líbej!“

Neohrabaně jsme přitiskl své rty k mokrým větvičkám, pro lepší efekt solenými.

„Stačí, naučíš se to! Padej do kouta!“

Klečíc v koutě, koleny vnímajíc tvrdost podlahy jsem vnímal jak bolest ustupuje ze zmrskaných pŮlek a již jen pálí a to docela příjemně. Na lavici za mnou již vřískal z plna hrdla Igorek.

„Jseš hrdina,“ pošeptal mi Oležka uznale. „Držel jsi jak partyzán, to já poprvé řval jako tur. I když jsem se zrovna jako partyzán necítil, tak uznání mne hrálo stejně jako to, že už to mám za sebou.

www.spankboy.cz

